

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3187/2018
27.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., као правног следбеника сада покојне тужиле ББ, чији су пуномоћници Милан Лазић и Драган Карановић, адвокати из ..., ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Саша Милошевић, адвокат из ..., ДД, чији је пуномоћник Ивана Шумкарац – Митровић из ..., ЂЂ и ЕЕ, свих из ..., као правних следбеника сада пок. тужиле ЖЖ и ЗЗ из ..., чији је пуномоћник Александар Новаковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, чији је законски заступник Државни правобранилац из Београда, ради утврђења ништавости уговора о поклону, одлучујући о ревизијама тужилаца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7582/15 од 03.10.2016. године, у седници одржаној 27.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца АА, ДД, ЂЂ, ЕЕ и ЗЗ, свих из ..., изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7582/15 од 03.10.2016. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као неблаговремена ревизија тужилаца ВВ и ГГ из ..., изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7582/15 од 03.10.2016. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7582/15 од 03.10.2016. године, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и потврђена је пресуда Вишег суда у Београду П бр.368/14 од 18.06.2015. године. Том пресудом, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд утврди да је ништав и без правне важности уговор о поклону закључен дана 10.11.1945. године између поклонодавца ИИ и поклонопримца Централног комитета Комунистичке партије Југославије, о поклону непокретног имања уписаног у А листу ЗКУЛ ... кат. општине ... парцела ... и то куће кућни број ... у улици ... са кућиштем, двориштем и вртом у површини од 1704,50 м2, као и да се пред Републичким геодетским заводом катастар непокретности Савски Венац Београд изврши брисање права својине уписане на овој кући у корист Републике Србије и права коришћења уписаног у корист Централног комитета Комунистичке партије Југославије а све уписано у ЛН ... КО Ставом другим изреке, тужиоци су обавезани да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка од

534.000,00 динара са законском затезном каматом од дана доношења пресуде па до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили заједничку ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. У ревизији су навели (уз доставу оставинских решења) да је тужила ББ преминула 17.02.2016. године, а тужила ЖЖ 05.02.2016. године, означивши као њихове правне следбенике и тужиоце: АА (иза пок. ББ), а ДД, ЋЋ и ЕЕ (иза пок. ЖЖ).

Испитујући благовременост изјављене ревизије, Врховни касациони суд је нашао да ревизија друго и треће тужилаца ВВ и ГГ, изјављена преко заједничког пуномоћника адвоката Саше Милошевића није благовремена јер је изјављена после протека рока од 30 дана, будући да је примљена у суд 28.02.2017. године, а да је овоме пуномоћнику другостепена пресуда достављена 24.01.2017. године.

Како се ревизија против пресуде донете у другостепеном поступку може изјавити у року од 30 дана од дана достављања преписа ове одлуке у смислу члана 394. став 1. ЗПП, иста је одбачена као неблаговремена и одлучено је као у ставу другом изреке ове одлуке на основу члана 404. ЗПП.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 399. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.125/04, 111/09), који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 55/14) Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а није учињена ни битна повреда из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се ревизијом указује, обзиром да образложење побијане одлуке садржи јасне и непротивречне разлоге о битним чињеницама.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужилаца сада пок. ИИ је као поклонодавац закључио дана 10.11.1945. године писмени уговор о поклону са тадашњим Централним комитетом Комунистичке партије Југославије – ЦК КПЈ као поклонопримцем, који је за предмет имао поклон без накнаде непокретног имања тада уписаног у зкул. ... КО ..., парцела ... и то кућа кућног броја ... у улици ... са кућиштем, двориштем и вртом површине 1704,50 м2. Побуда – мотив поклонодавца за закључење овог уговора била је да се у наведеној кући формира музеј „...“ у коме би се чувала традиција везано за одлуку о дизању устанка од 04. јула 1941. године. Уговором је констатовано да се непокретност поклања без икаквог терета и без права на повраћај по било ком основу, те да се уговорачи одричу права раскида или права побијања тог уговора по било ком основу. Након закључења овог уговора поклонопримац се уписао у земљишне књиге као власник поклоњених непокретности, на основу решења Дн бр.2631/45, а у кући је формиран музеј „...“, који је решењем Завода за заштиту споменика културе од 17.05.1965. године добио својство споменика културе. Решењем Извршног одбора Скупштине града Београда од 29.01.1999. године ова кућа – музеј је дата на коришћење на неодређено време без накнаде Компанији „...“ АД, а у циљу

обезбеђивања услова за почетак рада музеја „...“, чији је оснивач „...“ АД, с тим да ће овај музеј предметну непокретност користити за сталну поставку „...“ као и за обављање других активности тог музеја. Записником о примопредаји од 08.02.2002. године констатована је примопредаја куће кућни број ... у ..., представницима Компаније „...“ АД у циљу обезбеђења услова за почетак рада музеја „...“ чији је оснивач ова компанија. Решењем Министарства културе и медија од 15.09.2003. године, одобрено је оснивање „...“ са седиштем у ... на тој адреси, да се Фонд упише у регистар фондова и да су оснивачи овог фонда „...“ АД из ... и ЗЗ из ..., који га представља и заступа, а тачком 5. је прописано да су циљеви овог фонда стална музејска поставка „...“, као и друге променљиве поставке везане за културу, прикупљање документа, фотографија и друге грађе. Решењем Министарства културе Републике Србије из 2005. године, измењени су оснивачи фонда, тако што је за оснивача фонда, поред претходних оснивача, означена и „...“ (а да у осталим деловима решења од 15.09.2003. године остало непромењено). Фонд „...“ са седиштем у ..., у улици ... број ... брисан је 26.12.2011. године решењем Министарства културе и информисања и информационог друштва. Тужιοици су законски наследници сада покојног ИИ преминулог 1955. године. У зкул ... КО ... у „А“ листу као зк тело 1 уписана је кућа, двориште и воћњак површине 1704,50 м² на кат. парцели бр. ..., а као зк тело 2 уписана је кућа кућног броја ..., на ..., а у „Б“ листу је наведено да је зк тело 1, државна својина власништво Републике Србије, док је зк тело 2 друштвена својина корисника ЦК КПЈ и да кућа кућног броја ..., има својство споменика културе. У ЛН бр. ... КО Савски Венац од 06.03.2015. године, уписан је објекат означен као споменик културе – музеј „...“ у државној својини са обимом удела 1/1, чији је носилац права својине Република Србија – ЦК КПЈ, која је уписана и као носилац права коришћења на земљишту - кат. парцели ... која је означена као градско грађевинско земљиште површине 16 а 87 м², које чини земљиште под зградом и другим објектом и површине 1а, 93 м², земљиште уз зграду и други објекат површине 5 ари и воћњак прве класе површине 9 ари 94 м², на потезу На основу решења Службе за катастар непокретности Београд 2 од 15.11.2013. године у ЛН бр. ... КО ... је дозвољен упис Града Београда као корисника државне својине РС са уделом 1/1 и конверзија права корисника у право јавне својине у корист Града Београда на кат. парцели бр. ..., укупне површине 16 а 87 м², а такође и на згради број ... у ... улици бр. ..., постојећој на новој кат. парцели уписаној у ЛН ... КО ... уписаној на ЦК КПЈ са уделом од 1/1. Републичко јавно правобранилаштво као законски заступник овде тужене је изјавило жалбу на ово решење о коме није одлучено до окончања овог парничног поступка.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, правилно је првостепени суд закључио да је оспорени уговор о поклону непокретности закључен у писменој форми између правног претходника овде тужилаца ИИ као поклонодавца, произвео правно дејство у односу на поклонопримца ЦК КПЈ и да је пуноважан, применом правних правила из параграфа 561 Српског грађанског законика јер овај уговор није регулисан одредбама Закона о облигационим односима. По становишту истог суда, основна карактеристика уговора о поклону је у томе што постоји бесплатност давања, а битни елементи овог уговора су споразум уговорача о предмету поклона и воља да се поклон учини (*animus donandi*), односно прими. Побуда (мотив) за закључење уговора је нешто сасвим лично што наводи поклонодавца да поклон учини и зато улази у сам основ уговора. Следом тога је закључио да се законски наследници сада пок. поклонодавца сада не могу позивати на

побуду за закључење уговора о поклону као разлога за његову ништавост у смислу члана 53. Закона о облигационим односима (ЗОО). Ценио је такође чињеницу да је поклонопримац у међувремену престао да постоји, закључивши да је тужена Република Србија постала његов правни следбеник по сили закона, на основу члана 13. став 1. Закона о финансирању политичких странака („Сл. лист СРЈ“, бр.73/2000...) у вези са чланом 24. став 2. новелираног закона („Сл. гласник РС“, бр.72/03, 75/03) којим је предвиђено да имовина која је била на управљању, коришћењу и располагању између осталог Савеза комуниста Југославије, а коју су чинили објекти, пословни простор, имовина, канцеларијски материјал постаје својина Републике Србије, која је притом и уписана као власник предметне непокретности у јавним књигама.

Другостепени суд је прихватио правну аргументацију првостепеног суда, додајући да је писмени уговор о поклону непокретности произвео правно дејство у односу на уговорне стране које су га закључиле и реализовале и на основу којег је (са датом *klausulom intabulandi*) спроведен упис у земљишне књиге. Заузео је становиште да је реч о поклону са налогом који је испоштован јер је мотив за закључење уговора на страни поклонодавца био формирање музеја „...“ који је у поклоњеној кући постојао и радио преко 50 година, како за живота поклонодавца тако и након његове смрти све до 1999. године када је дат на коришћење „...“ АД у циљу формирања музеја „...“, односно у духу који не би био супротан са мотивом поклонодавца, будући да је правни претходник тужилаца ИИ био директор листа „...“ пре и након Другог светског рата тако да би коришћење ове непокретности и даље било везано за породицу Посебно када се има у виду да је музеј „...“ променио намену 1999. године, у циљу формирања музеја „...“ који је зато и предат на коришћење „...“ АД, а да из судски овереног уговора од 22.03.2002. године, чији је један од потписника за Компанију „...“ АД уједно и председник скупштине компаније била ЈЈ, супруга поклонодавца, произлази да се она сагласила са начином даљег коришћења ове непокретности у сврху формирања тог музеја. На то указује и оснивање Фонда „...“, чији је један од оснивача овде тужилац ЗЗ, а чији је циљ био прикупљање предмета и докумената за сталну музејску поставку „...“. Следом тога је закључио да све наведено указује на то да су правни следбеници поклонодавца били укључени у збивања око претварања музеја „...“ у музеј „...“, а да чињеница да након предузетих радњи овај музеј није започео са радом није од значаја за пуноважност уговора о поклону, већ евентуално за захтев за испуњење налога у јавном интересу, а које се обавезе у случају недостатка средстава за извршење налога, поклонопримац може ослободити враћањем примљеног.

Другостепени суд је ценио чињеницу што је у оспореном уговору о поклону као уговорна страна на страни поклонопримца означен ЦК КПЈ који је орган партије, односно политичке странке и правилно закључио да то није од утицаја на пуноважност овог уговора будући да иако исти није правно перфектан у том погледу означања поклонопримца, да је исти у потпуности извршен и да је произвео правно дејство а поклонопримац на основу тог уговора и уписан у земљишне књиге.

Прихватајући у потпуности изложену правну аргументацију другостепеног суда, овај суд налази да нису основани ревизијски наводи тужилаца којима се понавља да поклонопримац није имао правну способност ни у тренутку закључења уговора о поклону

а ни касније и да је зато уговор о поклону ништав, управо из ових разлога изложених у побијаној одлуци, па их зато овај суд неће понављати.

Нису основани ревизијски наводи тужилаца да је у побијаној пресуди погрешно примењено материјално право због тога што Српски грађански законик није познавао различите врсте поклона, па тако ни уговор о поклону са налогом, сматрајући да је у конкретном случају реч о уговору о поклону у општем интересу, у ситуацији када је утврђено да је поклонодавац учинио поклон са мотивом да се у поклоњеној непокретности формира музеј „...“ у коме би се сачувала традиција везана за дизање устанка из 1941. године. Наиме, иако је тачно да Српски грађански законик (СГЗ) није разликовао различите врсте поклона, нити прописивао уговор о поклону са налогом, ту врсту уговора о поклону је прописивао Општи грађански законик (ОГЗ) па се у недостатку важеће законске регулативе на конкретни случај закљученог уговора о поклону из 1945. године, примењују правна правила предратних грађанских законика.

И по становишту овога суда је реч о уговору о поклону са налогом код којег поклонопримац прима поклон са налогом да изврши неку чинидбу, као што је у конкретном случају формирањем музеја који је постојао преко 50 година. Овај налог је извршен од стране поклонопримца и правно дејство овог правног посла је наступило одмах. Поред тога, реч је о реалном уговору о поклону непокретности на основу којег је одмах реализована и предаја непокретности која је предмет поклона и спроведена укњижба права својине у корист поклонопримца у земљишној књизи, па зато и разлози правне сигурности додатно упућују на поштовање овог принципа.

Ревиденти неосновано претендују на проширење појма основа – каузе одређеним мотивом за који истичу да је отпао још 1999. године (када је музеј „...“ престао са радом и непокретност предата „...“ ради формирања другог музеја) и да је зато уговор о поклону ништав, код оваквог доброчиног уговора без накнаде. Ово из разлога што би то било од правног значаја за пуноважност уговора само да је реч о недопуштеној побуди а на основу члана 53. ставови 2. и 3. ЗОО. Међутим, у конкретном случају намера дарезљивости поклонодавца није била подстакнута недозвољеним мотивима односно недопуштеном побудом у смислу члана 51. став 2. ЗОО. Напротив, одлука поклонодавца је била инспирисана побудом која је била допуштена са становишта правних и моралних императива.

Правилно је донета и одлука о трошковима поступка на основу чланова 149. став 1. и 150. став 2. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке пресуде на основу члана 405. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић